

STRAŽAN

URADNO GLASILO OBČINE STRAŽA, LETO 12, ŠTEVILKA 52-53, JULIJ 2021

STRAŽA
Kraj topline, zelenja in modrine

Čim večja samooskrba na prehranskem področju mora postati cilj

Dogodki v zadnjem letu so nas opozorili, kako ranljivi smo v stvareh, ki se nam dozdevajo same po sebi umevne. Mednje sodi tudi preskrba z osnovnimi živili.

Po izdelani analizi Kmetijsko gozdarskega zavoda je Slovenija še daleč od samozadostnosti. Po statističnih podatkih znaša potrošnja zelenjave v desetletnem povprečju okoli 214.000 ton na leto – sami je pridelamo okoli 93.000, 157.600 ton pa je uvozimo. Stopnja samooskrbe je v desetih letih nihala in je v desetletnem povprečju okoli 37 %. Kljub nizki stopnji samooskrbe pa še vedno prihaja do presežkov, ki so posledica slabe organiziranosti trga in izrazite sezonskosti v pridelavi.

LAS Dolenjska in Bela krajina je še s tremi partnerskimi LAS (LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe, LAS Notranjska in LAS Od Sneznika do Nanosa) pripravil projekt **Z roko v roki do kakovostne prehrane**, s katerim smo želeli preveriti, v kolikšni meri se javni zavodi oskrbujejo s prehranskim artikli na lokalnem trgu. Analiza ankete, v kateri je sodelovalo 35 javnih zavodov z območja Dolenjske in Bele krajine, je pokazala, da jih večina (64 %) živila še vedno kupuje prek večjih trgovski verig, le 17 % pri lokalnih kmetih. Vsi so sicer izrazili željo sodelovati z lokalnimi ponudniki, predvsem zaradi zagotavljanja sledljivosti in kakovosti, težave pa nastajajo zaradi izrazite sezonskosti pridelave, nezadostnih zmogljivosti skladiščenja (predvsem pri mesu), administrativnih težav in pomanjkanja predpakiranih živil ...

S ciljem, da lokalno ponudbo in izdelke ponudnikov približamo potrošnikom, je s sofinanciranjem Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja v novomeškem mestnem jedru obnovljen in urejen **Podeželsko**

izobraževalni center, Breg 1. V spodnji etaži se nahaja prodajno promocijski center z lokalnimi izdelki, v katerem svoje izdelke predstavlja in prodaja več kot 30 ponudnikov z Dolenjske in iz Bele krajine.

V želji, da ponudbo še nadgradimo in da izdelke lokalnih ponudnikov še bolj približamo potrošnikom, je Visoka šola za upravljanje podeželja Grm Novo mesto v sodelovanju s še tremi partnerji pripravila projekt **Kooperativno kmetijstvo LAS Dolenjska in Bela krajina**, s katerim je pridobila sredstva Evropskega kmetijskega sklada za oblikovanje poslovno logističnega modela lokalne samooskrbe. Z izvedbo projekta bodo vzpostavljeni pogoji za sodelovanje med lokalnimi pridelovalci in potrošniki, ki bodo spoznali izdelke izbranih ponudnikov in jih pozneje lahko tudi kupovali. Rezultat bodo sklenjene pogodbe med lokalnimi pridelovalci in javnimi zavodi. V projekt pa je vključena tudi promocija lokalnih ponudnikov, saj bodo ti lahko svoje produkte predstavili na tržnicah vseh 12 občin z območja LAS Dolenjske in Bele krajine, tudi v občini Straža.

Vse ponudnike, ki želijo predstaviti svoj produkt ali ga ponuditi potrošnikom na prodajnih policah znotraj Podeželsko izobraževalnega centra, Breg 1, vabimo, da nas kontaktirajo na lasdbk@rc-nm.si. Potrošnike, ki želijo kupovati in jesti lokalno, pa vabimo, da prodajalno obiščejo.

Jožica Povše, LAS Dolenjska in Bela krajina, RC Novo mesto

Vse fotografije so arhiv LAS DBK

Kače, kuščarji in želve – plazeči prebivalci naše okolice

Plazilci (Reptilia) so skupina živali, med katere sodijo vsem dobro poznane kače, sem pa spadajo tudi želve in pa nemalokrat ljubkovalno poimenovani martinčki – to so kuščarji. Te živali so izjemno dobro prilagojene na kopenski način življenja. Njihova koža je prekrita z luskami, ki preprečujejo izhlapevanje vode in večina vrst izlega trdolupinasta jajca. Imajo kar nekaj posebnih lastnosti, kot je redna zamenjava kože, ko jim ta postane pretesna. Ta proces zamenjave kože

imenujemo levitev. V naravi lahko naletimo na slečeno kačjo kožo, čemur pravimo kačji lev. Njihova druga posebnost je, da svojo telesno temperaturo uravnavajo s pomočjo okolja tako, da se izpostavljajo ali umikajo sončnemu sevanju. Ko se sončijo, jih tudi mi lažje vidimo, saj se drugače večino časa dobro skrivajo v travi, grmovju ali kupu kamenja.

V Sloveniji živi 22 vrst plazilcev, ki pa so danes ogrožene zaradi izgube primernih življenjskih prostorov, povozov na cestah,

namernega pobijanja in podnebnih sprememb. Močviriska sklednica je naša edina sladkovodna vrsta želve s temnim oklepom, ki je na zgornji strani posut z drobnimi rumenimi pegami. Prebiva v ribnikih, mlakah, mokriščih in mirnih in počasnih vodotokih z blatnim dnom. Ne mara hitro tekočih voda in ne more preživeti, če bregovi niso vsaj malo zarasli, kjer si najde skrivališče pred plenilci. Zato moramo skrbeti za ohranjanje

zaraslih bregov in počasnih voda z blatnim dnom.

Martinček je ime eni od 11ih vrst kuščarjev, ki živijo v Sloveniji. Samci so po bokih živo zelene barve, medtem ko so samice bolj neuglednih rjavih barv. Posebnost ali morda kar »super-moč« kuščarjev, ki jo poseduje tudi martinček, je ta, da lahko odvržejo rep in jim na istem mestu zraste nov. To taktiko uporabijo, da ubežijo napadalcu, ki jih zagradi za rep. Odtrgan rep se zaradi refleksov v mišicah na tleh zvija in poskakuje, kar napadca primerno zamoti in kuščarica lahko medtem uide na varno. Martinčki zelo radi jedo večje žuželke in prebivajo na meji travnikov z gozdom. Pri nas beležimo drastičen upad pojavljanja te vrste, kar je najverjetneje povezano z intenzivnim kmetijstvom in uporabo insekticidov, ki so zmanjšale število njihovega plena. Če pustimo naravi, da odigra svojo vlogo, bi martinčki in druge kuščarice lahko za nas poskrbeli, da žuželk ne bi bilo preveč, vendar pa bi morali za to kmetovati bolj sonaravno.

Zaradi pritalnega plazečega načina premikanja so pri kačah okončine povsem pokrnele in so brez nog. Te plazeče prebivalke naše okolice so za marsikoga razlog za prestrašenost. Zelo pogosto gre pri srečanju s kačo za prestrašenost obeh vpletenih, človeka in kače, saj je namreč prva strategija kač, da pred nevarnostjo pobegnejo na varno v najbližje skrivališče. Izjemno dobre so tudi v skrivanju, pri čemer jim pomaga varovalna barva. Smokulja je kača, ki ima svetlo rjavo

Slepec izgleda kot kača, ampak je v resnici breznoži kuščar. Njegova najljubša brana so polži in je zato dobrodošel prebivalec naših vrtov. Avtor fotografije: Davorin Tome

ali sivo barvo telesa, po celotni dolžini od vratu do repa pa ima še temne lise kot šahovnica. Živi v travnato-gozdni pokrajini, kjer se izredno dobro skriva med travo, vejami ali listjem in jo opazi le izurjeno oko.

Vsa ta pestrost plazilcev je pomembna v naravi in za nas. Njihova vloga v ekosistemu je, da plenijo in regulirajo številčnost svojega plena. Prehranjujejo se s širokim spektrom živali, od različnih žuželk, pajkov, polžev, do rib, dvoživk, voluharic, miši, podgan, tudi ptičev in celo plazilcev. Če jih ni, je luknja v prehranski mreži velika in ravnovesje se lahko podre. Za njihovo ohranjanje lahko skrbimo vsi, s tem da jih namerno ne ogrožamo, smo pazljivi na cesti, spodbujamo sonaravno kmetijstvo, in uredimo vrtove na biodiverziteti prijazen način. V okviru projekta Life Naturaviva smo organizirali natečaj, v katerem iščemo biodiverziteti najbolj prijazen vrt in vas vljudo vabimo k sodelovanju!

Avtorica besedila:
dr. Anamarija Žagar

Razpis za počitnikovanje v mobilni hiši Rdečega križa Novo mesto 2021

Lokacija: Kamp Podzemelj v Beli krajini.

Pogoj za vključitev: socialno šibki posamezniki in družine in prostovoljci Rdečega križa.

Razpisani termini v sezoni: 7 dnevni, menjave ob nedeljah, začetek 4. 7. 2021, julij in avgust

Razpisani termini izven sezone: 7 dnevni, menjave ob nedeljah, začetek 30. 5. 2021, cel junij in september.

Cena dnevnega najema v sezoni: 40 eur in v predsezoni/posezoni 31 eur.

RAZPIS ZA POČITNIKOVANJE V MOBILNI HIŠKI Kamp Podzemelj, Bela Krajina

NA RAZPIS SE LAHKO PRIJAVIJO:

- ✓ socialno šibki posamezniki in družine
- ✓ aktivni prostovoljci
- ✓ aktivni ter upokojeni delavci OZ RKS Novo mesto.

Zadnji rok za prijavo počitnikovanja je
do 17. maja 2021 oz. do zasedenosti terminov.

Za prijavnice in v primeru, da si sami ne morete plačati počitnikovanja, se lahko obrnete na socialno delavko OZ RKS NM (041/676-025).

CENA DNEVNEGA NAJEMA:

izven sezone: 31 €		v sezoni: 40 €	
RAZPISANI TERMINI IZVEN SEZONE:		RAZPISANI TERMINI V SEZONI:	
junij	od 30. 5. do 6. 6. 2021	julij	od 4. 7. do 11. 7. 2021
	od 6. 6. do 13. 6. 2021		od 11. 7. do 18. 7. 2021
	od 13. 6. do 20. 6. 2021		od 18. 7. do 25. 7. 2021
	od 20. 6. do 27. 6. 2021		od 25. 7. do 1. 8. 2021
september	od 27. 6. do 4. 7. 2021	avgust	od 1. 8. do 8. 8. 2021
	od 29. 8. do 5. 9. 2021		od 8. 8. do 15. 8. 2021
	od 5. 9. do 12. 9. 2021		od 15. 8. do 22. 8. 2021
	od 12. 9. do 19. 9. 2021		od 22. 8. do 29. 8. 2021
	od 19. 9. do 26. 9. 2021		

Možnost subvencije: če posameznik oz. družina celotnega počitnikovanja ne more plačati, lahko s prošnjo zaprosi za sofinanciranje na Območnem združenju RK Novo mesto.

Za prijavnice in v primeru, da si sami ne morete plačati počitnikovanja, se lahko obrnete na socialno delavko OZ RKS NM (041/676-025).

Rok za prijavo na počitnikovanje je **17. maj 2021 oz. do zasedenosti terminov.**

Pri prijavi je potrebno dosledno upoštevati, da lahko v počitniški hiški biva le do 6 oseb. Hišni ljubljenci niso dovoljeni. V ceno je všteto zaključno čiščenje.

OZ RKS Novo mesto